

MVDr. Helena Vaidlová

První pomoc

u papoušků

Co dělat při konkrétních akutních situacích, kdy může být ohrožen život papouška

Obsah

Poděkování	3
Předmluva	7

První pomoc u papoušků

Být připraven	8	Poranění psem nebo kočkou	34
Lékárnička	9	Poranění zobáku	37
Správné uchopení papouška	12	Malé rány a oděrky	38
<i>Uchopení do ručníku</i>	12	Krvácení	39
<i>Uchopení do ruky</i>	13	<i>Krvácení z jazyka</i>	40
<i>Jak manipulovat s papouškem</i>	15	<i>Krvácení z drápků</i>	40
Jak poznat, že se papoušek		<i>Vnitřní krvácení</i>	41
necítí dobře	16	Oční potíže	42
Co nedělat	19	Kožní potíže	43
Kdy je třeba vyhledat		Poleptání	44
veterináře	20	Popálení	44
<i>Okamžité vyhledání veterináře</i>	20	Potřísnění olejem	45
<i>Brzké vyhledání veterináře</i>	21	Úpal	46
<i>Naplánování návštěvy</i>		Přilepení k mucholapce	46
<i>veterináře</i>	22	Podchlazení	46
Co dělat nejdříve	24	Omrzliny	47
<i>Teplo</i>	24	Dušnost	48
<i>Žrádlo a voda</i>	25	Šok	48
Transport k veterináři	26	Bezvědomí	48
Poraněný papoušek	27	Otrava	49
<i>Fraktura – zlomenina</i>	27	<i>Otrava nadýcháním toxinu</i>	49
<i>Bandážování křídla</i>	29	<i>Toxická látka na peří</i>	49
<i>Osmičková fixace</i>	30	<i>Otrava po požití nějaké látky</i>	49
<i>Bandážování nohy</i>	32		

První pomoc u papoušků

Noční můry u korel a dalších druhů papoušků	51	Zvracení	56
Křeče	52	Průjem	57
Otoky kloubů	53	Výhřez kloaky	59
Kroužek a potíže s ním spojené	54	Zadržené vejce	60
<i>Zaškracení nohy kroužkem</i>	54	Infekce	61
<i>Zachycení papouška za kroužek</i>	55	Začervení	62
		Vápenka	63

Mláděta papoušků

Popálené vole	65	Zvracení	67
Zpomalení trávení	66	Fraktura / vykloubení	68
Průjem	67	Toe syndrom	69

Stanovení závažnosti problému	70
Jak zabránit úrazům a náhlým zdravotním problémům u papoušků?	74
Abecední rejstřík	76

První pomoc u papoušků

Tato kniha by měla sloužit pro rychlé vyhledání informací, co dělat při konkrétních akutních situacích, kdy může být ohrožen život papouška. Na druhou stranu lze každému chovateli doporučit, aby ji nedřívě přečetl nebo alespoň prolistoval. Štěstí totiž přeje připraveným. Ve chvíli stresu, paniky a otázek, co s papouškem v situaci ohrožení dělat, se určitě vyplatí vědět, kde danou informaci najdu. V podstatě odjakživa mají ptáci mezi chovateli a naprostou většinou veterinářů pověst, že jsou velmi špatně léčitelní a pokud jsou nemocní, nelze je zachránit. To je proto, že mnoho lidí správně nerozpozná příznaky nemoci. Někdy sice na papouškovi pozorují, že něco není v pořádku, ale před návštěvou veterináře několik dní čekají, jestli se stav sám neupraví.

V poslední době se naštěstí povědomí chovatelů i majitelů papoušcích domácích mazlíčků o možnostech veterinární péče zlepšuje. Při včasném vyhledání pomoci může být mnoho papoušků zachráněno. Každý chovatel by měl vědět, jak podat papouškovi první pomoc. Její název napovídá, že je to pomoc poskytnutá rychle a je v dané chvíli nezbytná. Nesmíme ji však zaměňovat s lékařským ošetřením. První pomoc by měl umět poskytnout každý majitel papouška a posléze vyhledat kvalifikované veterinární ošetření.

Být připraven

Pro rychlou pomoc je dobré mít povědomí o tom, co je třeba:

- ▶ **Zůstat klidný!** Papoušek je při jakémkoliv akutním stavu vystresovaný. Klid majitele papouška také uklidní, a navíc může majitel racionálně přemýšlet a jednat.
- ▶ **Mít připravené telefonní číslo**, na které je možné volat nebo psát v pohotovostním případě.
- ▶ **Mít připravenou lékárníčku** pro papouška.
- ▶ **Vědět, jak papouška uchopit** a jak s ním manipulovat, aby si neublížil nebo neublížil nám.
- ▶ Mít povědomí o tom, **jak řešit základní první pomoc** papouškovi.
- ▶ Mít připravenou **přenosku, ručník, vyhřevnou podložku**.

Aby mohl chovatel správně pomoci, musí být schopen jasně rozpoznat, kdy je papoušek zdravý a kdy s ním není něco v pořádku. Můžeme zde vyjmenovat alespoň 4 body, které jsou pro zhodnocení zdravotního stavu papouška naprosto nezbytné.
Chovatel by měl vědět:

Kolik toho papoušek normálně za den sní a vypije

Jaká je jeho obvyklá hmotnost nebo alespoň znát běžný výživový stav

Kolik trusu papoušek během dne vyprodukuje, jaké konzistence, barvy a vzhledu

Jaké je normální chování a zvukové projevy papouška

Kroužek z nebezpečné hračky navlečený na zobák žaka je třeba rychle odstranit. Proto je nutné umět papouška správně podržet

Kroužek a potíže s ním spojené

Některým papouškům kroužek překáží a přetěžují druhou nohu, na které se pak pomalu dělá otlak

Ať už jsou potíže s kroužkem jakékoliv, musí se majitel před jejich řešením zamyslet nad tím, jestli papoušek nespadá do kategorie CITES A. Pokud ano, měl by být ideálně označen i mikročipem. Není-li označen mikročipem, před odstraněním uzavřeného kroužku je vhodné kontaktovat příslušné orgány státní správy, je-li to jen trochu možné.

Svévolné odstranění kroužku i v případě zdravotních důvodů vedlo nejednou k téměř neřešitelným administrativním potížím až zabavení papouška .

Zaškrcení nohy kroužkem

Zaregistruje-li majitel otok chodidla a prstů na noze s kroužkem, bývá příčinou zaškrcení kroužkem. Kroužek může být menšího průměru, než by bylo pro daného papouška vhodné nebo se tloušťka nohy s věkem zvětší.

Při odstraňování kroužku hrozí riziko dalšího poškození nohy, proto je vhodné to provést v anestezii

Mláďata papoušků

První pomoc u mláďat papoušků je specifickou kapitolou. Mláďata jsou velmi křehká a jakékoliv narušení jejich zdravotního stavu je třeba řešit hned.

Abecední rejstřík

- absces 61
aerosol 71, 73
alkohol 19, 38, 71
aloe vera 44
apatie 39, 45, 60–62, 66–67, 71
astma 73
avokádo 71
bakterie 34, 62, 72–73
baterie 75
bezvědomí 48
bolest 15, 27–29, 39–41, 53
brk 39, 73
břicho 59, 60
cigareta 71, 73
cín 75
cukr 52
červi 62
čokoláda 49
dehydratace 71
dezinfekce 9, 10, 38, 71
dlaha 29, 31–33
dna 71
drápky
    krvácení 73
    přerůstání 22, 39–41
dušnost 48
elektrokauter – viz kauter
F10 38
fixace 12, 27, 30–31
fraktura 27–28, 37, 51
    mláděte 68
    otevřená 34
hmotnost papouška 8, 21, 23, 60
hnis 34–35, 42
chytání papouška – viz odchyt
infekce 42, 52, 61–62, 67, 71–73
insekticid 49
jazyk poranění 40
jed 40, 49, 52
kauter 41
káva 49
kloaka vyhřezlá 59, 71
Knemidocoptes 45
kov těžký 71–72
kroužek 54, 55
krusta 21, 55
krvácení 9, 11, 16, 27, 34, 37, 39–41,
57, 72–73
křeče 20, 50, 52
kulhání 22, 60
kůže 43–44, 55, 63, 65
kýchat 16
kyselina močová 57
kyslík 48–49
ledviny 72
lékárnička 8, 9–11
lino
luxace – viz vykloubení
manipulace s papouškem 8, 13, 15,
27, 34, 39–40, 48, 60

- marihuana 49
 mikročip 54
 mládě 64–69
 motorika 62
 mrtvice 71
 mucholapka 46
 načepýření 16, 21, 24, 48, 57, 60–61
 nádor 71, 73
 nálepy 21
 náplast 9–11, 33, 38, 41
 nekróza 65
 noční můra 51
 obezita 72–73
 obinadlo 9–10, 29, 31, 33, 69
 obturace 72
 odběr krve 23
 odchov 64–65, 69
 odchyt 12, 15
 ochrana před predátory 27, 75
 ochrnutí – viz ataxie, paralýza
 oko, oční 16, 42, 44, 72
 olej potřísněné peří 45, 73
 olovo 52
 omrzlina 47
 otlak 21, 34, 54
 otok 15, 20, 22, 33, 53–55, 69
 otrava 45, 49, 52, 56, 71–75
 papilomatóza 71
 paralýza 71
 parazit 19, 45, 62–63, 72–73
 patagium 28, 31
 pero zlomené 39
 peří změna barvy 22
 pesticid 71–72
 pletivo 27, 53, 75
 podestýlka 67
 podchlazení 24, 44, 46–47
 pohotovost 8, 58, 74
 pokousání 13, 15, 34–35, 46, 55, 73
 poleptání 44, 71
 polyurie 72
 popálení 24, 44, 65, 71
 poranění 20, 27–28, 34–37, 40, 51–51, 55, 72–73, 75
 predátor 16, 27, 51, 75
 prevence 62, 74
 probiotika 58
 prokrvení 28, 46–47
 prolaps – viz výhřez
 prst 32–33, 39–40, 59
     omrzlý 47
     oteklý 54–55, 68–69
 průjem 16, 41, 57–58, 61–62, 66–67, 71–72
 přehřátí 52, 57, 67, 71–72
 přeprava – viz transport
 rána
     kousná 34
     otevřená 38
 regurgitace 72

- riziko 25, 27
- rozpuštědlo 71
- RTG 23, 60
- ruční dokrmování 9, 25, 40, 65–67, 71
- rýma 73
- semena nestrávená v trusu 73
- sinusitida 72
- sípání 48, 73
- slabost 16, 71
- sliznice 41, 59, 71
- stres 7–8, 12–14, 27, 29, 37, 39–40, 48, 72
- strup 39
- sůl 71
- šok 13–14, 24–25, 27, 48
- šupinatění kůže 22
- tabák 49
- těleso cizí 42, 67, 72–73
- teplo 24, 27, 34, 45–46, 48, 51, 57, 60, 62, 71–73
- teplota 24–25, 46–48, 65–67, 70–72
- toe syndrom 69
- transport 26, 39–40
- trauma 48, 52, 71–73
- trus řídký 57, 67
- uchopení papouška 8, 12–15, 46, 55
- úpal 46
- úraz 52–53, 72, 74
- útok predátora 16, 51
- vápenka 45, 63
- vápník 52, 60, 72
- vejce zadržené 20, 60, 71–73
- vole popálené 65, 71
- výhřez kloaky 59, 71
- vykloubení 55, 68
- výtok
  - z nozder 16–17, 21, 41
  - z oka 42
- začervení 62
- zlomenina – viz fraktura
- zobák
  - deformovaný 63
  - drobivý 22
  - poraněný 37, 73
  - přerostlý 22
  - rozštípnutý 37
  - úprava 22
- zpomalení trávení 65, 66
- zvracení 20, 41, 56–57, 67, 72

První pomoc u papoušků

Vydalo Nakladatelství FYNBOS s. r. o., Dubné 168, 373 84 Dubné,
v roce 2023 jako svou 11. publikaci

www.fynbos.cz • www.papousci.com

E-mail: info@fynbos.cz

Tel.: +420 775 275 299

Text © MVDr. Helena Vaidlová

Fotografie © MVDr. Helena Vaidlová, Antonín Vaidl, Adéla Seinerová, Tereza Klesová

Ilustrace © Aneta Kratochvílová

Jazyková korektura Zdeněk Švehla, Mgr. Hana Ash
Grafické zpracování © Nakladatelství FYNBOS s. r. o.

Tisk FINIDR, s.r.o.

Vydání první

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být reprodukována
elektronickým, optickým, audio, mechanickým či jiným způsobem
bez písemného souhlasu autorů a vydavatele.

ISBN 978-80-908714-0-3

